

תמונת מצב בעזה מאת המתאם ההומניטרי

2- 9 במרץ 2009, 17:00

סקירה כללית

ההתחייבויות הנדיבות שניתנו בשבוע שעבר בוועידת המדינות התורמות לעזה בשארם-א-שייח' עדיין לא יושמו בשטח, והמצב ההומניטרי הכללי בעזה נותר ללא שינוי. סוגיית הגישה נותרה הסוגיה החשובה ביותר לקידום מאמצי הרווחה והשיקום. במהלך תקופת הדיווח נרשם שיפור קטן בסוגי החומרים ובכמויות החומרים שכניסתם לעזה עוכבה. אם תימשך חוסר הוודאות ואם יימשכו הגבלות הגישה, עלולים לחול עיכובים נוספים בשל חששן של הסוכנויות ההומניטריות מהעלויות הגבוהות של איחסון ממושך, ובחלק מהמקרים בשל החשש מתפוגת תוקפם של מוצרי המזון המתכלה והתרופות הממתינות לאישור כניסה.

נמשכים חילופי האש בין כוחות ישראלים לחמושים פלסטינים בתוך רצועת עזה. לפי הדיווחים כ-30 רקטות מתוצרת מקומית, 3 פצצות מרגמה ו-2 פגזי RPG נורו לתוך שטח ישראל. במהלך תקופת הדיווח כוחות צבא ישראלים ביצעו ירי טילים שבמהלכו נהרגו חמישה ונפצעו 12 בצד הפלסטיני. ב-4 במרץ וב-6 במרץ פתחו ספינות סיוור ישראליות באש לעבר ספינות דיג פלסטיניות ממערב לרפיח וממערב לבית לאהייה, הירי אילץ את הספינות לשוב לחוף.

ב-7 במרץ נפצעו שני פלסטינים, אחד מהם ילד, כאשר ספינות סיוור ישראליות פתחו באש לעבר הכפר השבדי, ממערב לרפיח. שלושה פלסטינים נוספים נהרגו ו-6 נפצעו מהתמוטטות מנהרה. השימוש במנהרות ליבוא סחורות שכניסתן נאסרה במעברים, או סחורות שהכמות שאושרה ליבוא אינה מספקת, נמשך.

צרכים הומניטריים בעדיפות עליונה עבור רצועת עזה

- **פתיחת המעברים:** יש להפעיל את כל המעברים המולכים לרצועת עזה כדי להגביר הן את המהירות והן את כמות הסחורות העוברות לתוך הרצועה.
- **המוצרים הנחוצים בדחיפות הם:** חלקי חילוף, דלק, מתקני טיהור מים ושפכים, וחומרי בניין.
- **מזומנים:** יש להזרים תזרים מזומנים קבוע כדי להחיות את המגזר הפרטי ולמנוע גידול בתלות בסיוע. כמות המזומנים הנחוצה מדי חודש עומדת על 400 מיליון ₪, 13 מיליון ₪ ביום.

גישה לתוך רצועת עזה / מעברים

יבוא סחורות

השבוע התאפשרה כניסתן של 729 משאיות, מתוכן 311 (43%) שמטענן מיועד לתוכניות הסיוע ההומניטרי. זאת בהשוואה ל-587.5 בתקופת הדיווח הקודמת. המשאיות נשאו את המטענים הבאים:

- 588 - אספקת מזון (81%)
- 44 - מוצרי היגיינה וניקיון (6%)
- 38 - אספקה רפואית (5%)
- 26 - מוצרים מתכלים לא למאכל (4%)
- 19 - כלי כתיבה / חומרי לימוד (3%)
- 14 - חומרי גלם חקלאיים, מוצרי חשמל ותעשייה, מוצרי אריזה (1%)
- במהלך השבוע נכנסו מדי יום בממוצע 121.5 משאיות לתוך עזה, בהשוואה לממוצע יומי של 246 משאיות בשבוע השלישי של חודש יולי 2008.
- לא התאפשר יבואם בע"ח, כלי רכב ותחבורה, או חומרי בניין.
- לא התאפשר יבוא דלק וסולר (הפעם האחרונה שבה התאפשר יבוא דלק וסולר לשימוש ציבורי הייתה ב-2 בנובמבר 2008).
- משלוח ובו 704 חבילות אבקת כביסה (המהוות חלק מערכות ההיגיינה המחולקות ע"י ארגון world vision) נחסמו במעבר כרם שלום ב-3 במרץ בשל היעדר "תעודה סביבתית", וזאת למרות שמטען זהה הועבר במעבר זה ב-26 בפברואר.
- ב-3 במרץ נאסרה כניסתם של שני משלוחי חולצות T של UNICEF משום שהמשלוח לא הוגדר כבעל עדיפות הומניטרית. החולצות יובאו במסגרת תוכנית החינוך של הארגון כדי לעודד ביקור של נערות ב-50 בתי ספר באזורי מצוקה בעזה.
- יבוא הדלק באמצעות המנהרות העוברות תחת גבול מצרים-רפיוח מוגבל מאוד. לא ניתן להשיג דלק וסולר בשווקים, שכן מרבית תחנות הדלק נותרו סגורות. בשל כמות הדלק המצומצמת המחירים התייקרו משיעור של 3 ו-2 ש"ח לליטר באמצע פברואר ל-8 ו-5 ש"ח לליטר בהתאמה.
- בשבוע שעבר התאפשר יבוא 419 טון מעוכב של גז ביטול, בהשוואה ל-497 בשבוע הקודם. כמות זו מייצגת 24% בלבד מהתצרוכת השבועית לפי הערכות של ההתאחדות הפלסטינית של בעלי תחנות דלק.
- התאפשר יבוא 2,216,000 ליטר דלק תעשייתי עבור תחנת החשמל, כמות זו מייצגת 68% מהתצרוכת השבועית כפי שנקבעה ע"י רשות תחנת החשמל.

יצוא סחורות

התאפשר יצואם של שני מטעני פרחים מסוג ציפורנים דרך מעבר כרם שלום; בשבוע הקודם לא התאפשר כל ייצוא.

המצב במעברים

- מעבר סופה נותר סגור בכל הימים בהם היה אמור להיות פתוח (המעבר נפתח לאחרונה ב-8 בספטמבר 2008).
- מעבר קרני נותר סגור.
- שרוול המסוע במעבר קרני תפקד חלקית במשך 3 ימים מתוך 5.5 ימים בהם אמור היה לפעול.
- הנתיב בו עובר הבטון במעבר קרני נותר סגור (נפתח לאחרונה ב-29 באוקטובר 2009).
- צינורות הדלק בנחל עוז נפתחו חלקית ב-5 מתוך 6 ימים בהם היו אמורים לפעול.
- מעבר הסחורות בכרם שלום פעל חלקית ב-5 מתוך 6 ימים בהם היה אמור לפעול.
- מעבר הגבול ברפיוח נותר סגור למעבר סחורה בכל שבעת הימים.

גישת כוח אדם הומניטרי

ראיונות שנערכו עם נציגי שבעה ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים, שותפי היישום של סוכנות הפיתוח של ממשלת בריטניה - DFID (Oxfam, Mercy Corps, Islamic Relief, Handicap, Action against Hunger, CARE and Welfare Association) מצביעים על כך שהארגונים מתקשים לאפשר לעובדים פלסטינים מקומיים גישה לעזה, ואף לעובדים תושבי ירושלים בעלי תעודות זהות מקומיות. אנשי הצוות הבינלאומי של ארגונים אלה ממתנים בממוצע 2-4 שבועות כדי לקבל אישור כניסה לעזה.

לוגיסטיקה

הקהילה ההומניטרית ממשיכה לקדם את סוגיית שיבוש הגישה בכל הקשור לסיוע לעזה. רשימה של סדרי עדיפויות לפי מגזרים הוכנה והוגשה למתאם פעולות הממשלה בשטחים (מתפ"ש), והמתפ"ש גם התבקש להבהיר את הנהלים הכלליים ואת תהליכי האישור. האשכול הלוגיסטי מנהיג את המאמצים הקשורים למסמכי הגישה המוגשים לישראל בשם השותפים ההומניטריים.

התאוששות ראשונית

אשכול ההתאוששות הראשונית יזם תרגיל למיפוי ותזמון פעולות ההתאוששות הראשוניות באמצעות תרגיל שעיקרו "מי עושה מה, מתי והיכן", וזאת במטרה לקשור את חלקיהן השונים של תוכניות השיקום והמגביות.

התוכנית הלאומית הפלסטינית לשיקום והתאוששות ראשונית עבור עזה 2009-2010 (תוכנית PNA) פורסמה כעת. מטרת תרגיל מיפוי ותזמון ההתאוששות הראשונית היא למנוע את יצירתם של תקציבים מקבילים, תוכניות מקבילות ומערכות ניטור והערכה מקבילות.

הגנה על אזרחים

יום האישה הבינלאומי זימן אפשרות להדגיש את חשיבות חיזוקם של ארגוני נשים לא ממשלתיים בעזה, ולאפשר להם לעקוב ולדווח על עבירות נגד נשים, שכן בולט היעדרו של מנגנון מקומי לדיווח מקרים מעין אלו. המרכז הפלסטיני לשיקום קהילתי (NCCR) מבקש להבליט את צרכיהם של אנשים בעלי מוגבלויות שנעקרו מבתיהם ואיבדו את מנגנוני ההתמודדות הקודמים שלהם. כמו כן, אנשים שרק לאחרונה הפכו לבעלי מוגבלות סובלים מהיעדר גישה למתקנים חיוניים. המרכז מבצע כעת סקר הבדק את מצבם של בעלי המוגבלויות ברצועת עזה.

מחסה

ברחבי רצועת עזה נמשכת חלוקת מוצרים שאינם מוצרי מזון למשפחות שאיבדו את בתיהן, או למשפחות שבתיהן ניזוקו קשות. חלוקת מוצרים אלה נמשכה לאורך כל השבוע. מבצעי החלוקה של הצלב האדום הבינ"ל חולקו לפי ההערכות בקרב 2,700 משפחות מתוך 5,000 המשפחות הרשומות, והחלוקה תימשך בשבועיים הקרובים. בנוסף לכך, שותפי ארגון USAID חילקו כ-2,500 גלילי יריעות פלסטיק בקרב כ-20 אלף מקלטים שנפגעו.

מזומנים: נכון להיום, UNDP סיפק סיוע במזומנים (בגובה של 42 מיליון ₪) ל-4,600 משפחות. בהתבסס על אותה המערכת, סוכנות אונר"א תתחיל לחלק סיוע במזומנים למשפחות פליטים שבתיהן נהרסו או ניזוקו בתחילת השבוע הבא. הסיוע במזומנים אינו נועד לתיקון או שיפוץ, אלא לתמיכה במשפחות בזמן ביצועם של שיפוצים ותיקונים רחבי היקף. לתיקונים קטנים שעלותם עד 5,000 דולר שונו תעריפי המזומנים כדי להבטיח שהמוטבים יוכלו לבצע את התיקונים עם קבלת הכסף.

בריאות

בעקבות ועידת המדינות התורמות שהתקיימה בשבוע שעבר, מדווח משרד הבריאות הפלסטיני על התחייבויות לתרומות בגובה 35.7 מיליון דולר לשיקום ושיפוץ מתקנים רפואיים שניזוקו, וכמעט 30.5 מיליון דולר מיועדים

ספציפית לפעולות הקשורות לנכות. שותפים בתחום הבריאות יוצרו כעת מערכת מידע כדי לאסוף, לעבד ולנתח מידע על נכויות ומגבלות הקשורות למלחמה.

משרד הבריאות הפלסטיני ברמאללה מדווח כי ב-5 במרץ הגיעו לעזה 11 משאיות (95 משטחים) של מטעני אספקה רפואית שנישלו ממחסן התרופות המרכזי ברמאללה. עד כה התקבלו בעזה בסה"כ 4,600 טון מעוקב של אספקה רפואית. המחלקה לשיתוף פעולה בינלאומי במשרד הבריאות הפלסטיני ברמאללה, ארגון הבריאות העולמי וארגונים לא ממשלתיים מקומיים ובינלאומיים הסכימו על כך שיש להעביר ולרשום את האספקה הרפואית הנשלחת לעזה דרך מחסן התרופות המרכזי ברמאללה, לפני שליחתה לרצועת עזה, בתוך חמישה ימי עבודה.

ארגונים לא ממשלתיים מדווחים על עלייה במספר ההפניות לטיפול נפשי בתוכניות הקהילתיות לבריאות הנפש.

מתוך 324 הבקשות שהגישו מטופלים במהלך חודש פברואר, 183 (56.5%) מהמטופלים קיבלו את האישורים שלהם בתוך פרק זמן ראוי, 109 (33.6%) מהאישורים התעכבו, 9 (2.8%) לא קיבלו את האישור ו-23 אחרים (7.1%) רואינו ע"י השב"כ ועדיין ממתנים להיתר יציאה.

לפי המנהלת הפלסטינית לתיאום וקישור במעבר ארז, 258 חולים יצאו דרך המעבר במהלך חודש פברואר. מעבר רפיח היה פתוח במשך 3 ימים בחודש פברואר (22-24), ו-337 חולים חצו את הגבול כדי לקבל טיפול רפואי בחו"ל, בכללם 15 חולים שהועברו באמבולנסים.

מים ותברואה

רשויות המים בעזה ממשיכות לעקוב אחר איכות המים ב-550 אתרי דגימה ברחבי הרצועה, וממשיכות לשקוד על מערכות המים והביוב. תשתיות המים והתברואה נותרו במצב לא מספק, שכן לא מתאפשר יבואם של חומרים חיוניים כמו צינורות וחלקי חילוף לתוך עזה, וכניסתם של מספר חלקים שהינם חיוניים ביותר לא מתאפשרת זה למעלה מחודש.

חינוך

הצורך בסיוע נפשי לילדי בתי הספר נותר בעדיפות עליונה. השותפים שוקלים מיזמים משותפים כדי לתת מענה לצורך דחוף זה באמצעות הכשרות מורים בשיטות הוראה המתמקדות בילד כדי לשפר את רווחתם הנפשית של הילדים. נושא נוסף הנשקל כעת הינו הצורך להכשיר מורים לפני סוף סמסטר הלימודים הנוכחי בחודש מאי.

הארגונים יוניס"ף, שארק ו-CHF ביצעו תיקוני חלונות בהיקף מצומצם בבתי ספר באמצעות יריעות ניילון. לא התאפשר ביצוען של פעולות שיפוץ רחבות היקף בשל מחסור בחומרי בניין. סוגיית הגישה הוסיפה להיות הקושי העיקרי בייבוא חומרי לימוד, חומרים עבור בתי הספר הזמניים וחומרים לשיקום בתי הספר בעזה.

ביטחון במזון / חקלאות

לחקלאים בעזה חסרים מזומנים ותשומות חקלאיות כדי לאפשר להתחיל את עונת הזריעה. לא ניתן להתחיל בשיקום הקרקעות החקלאיות שניזוקו, החממות, בריכות הדגים והדרכים החקלאיות בשל הגבלות הגישה.

המוצרים הנחוצים בדחיפות הם מזון לבע"ח, גרגרים וזרעים, דשנים, חומרי גלם לתשתיות השקיה (צינורות, טפטפות ורשתות), חומרי הדברה, בע"ח, תרופות וטרינריות, חיסונים, רשתות מתכת לכלובים, וחומרי גלם עבור המשתלות (כבול, תולעים, ומגשי זריעה). הדייגים ומגדלי הדגים זקוקים למזון ומים טריים לדגים, רשתות ניילון, מנועי ספינות וחלקי חילוף, פיברגלאס, ציוד לניווט לוויני וחליפות צלילה. מרבית המוצרים האלה אינם

זמינים במקום או שהינם יקרים מדי¹. בעוד שיותר מ-70 אחוזים מהתושבים זקוקים לחלבונים מן החי, זמינות העוף רשמה ירידה משמעותית, בשל המחסור המתמשך במזון לבע"ח ובגז לחימום המדגרות, והמשפחות לא עומדות במחירים המתייקרים.

אשכול הביטחון התזונתי פרסם את ממצאיו העיקריים של סקר השוק הדו-שבועי שנערך בעזה ב-2 במרץ, ואלה עיקריו:

- זמינות מוצרי המזון הבסיסיים, טריים ויבשים, נמצאת כעת ברמה סבירה.
- זמינות בשר אדום, עוף וביצים נותרה בעייתית.
- נכון ל-25 בפברואר, סך כמות החיטה בתחנות הקמח ברצועת עזה עומדת על 11,700 טון מעוכב, כמות זו תספיק לעמוד בצרכי האוכלוסייה במשך 26 ימים, עד ה-22 במרץ 2009.
- מחסור במזון לבע"ח תרם להתייקרות מחירי העוף
- מחירי הבשר רשמו הוזלה לאחר המלחמה בשיעור של 0.5%. הירקות זמינים ומחיריהם רשמו הוזלה, למעט מחיר העגבניות.
- ואולם, זמינות המזון ברצועת עזה אינה יציבה, והיא תלויה בפתיחת מעברי הגבול למעבר סחורות הומניטריות וסחורות מסחריות ובחידוש הייצור.
- זמינות המזון הטרי תלויה מאוד ביכולתו של המגזר החקלאי לשקם עצמו במהירות, ונשקפת סכנה בשל מחסור בתשומות וקשיי נגישות כלכלית (מחירים גבוהים של יבוא מזון טרי, אם בכלל יתאפשר יבוא כזה).
- גורם מרכזי המשפיע על הביטחון התזונתי בעזה בשבועות ובחודשים הקרובים הינו התחדשות כלכלת המזומנים והתעסוקה. בהיעדרן, העזתים ימשיכו להיות תלויים בסיוע במזון, סיוע במזומנים ובתוכניות ליצירת עבודות יזומות זמניות.
- מחסור מזומנים: ברצועת עזה קיים מחסור במזומנים, ונחוצה כמות של 400 מיליון ₪ במזומן, 13 מיליון ₪ ביום.

UNOSAT פרסמה תמונות לוויין של הנזקים שנגרמו לחקלאות: <http://www.apis.ps/index.php>

תיאום / ניהול מידע

משרד המתאם ההומניטרי השיק מאגר מידע מקוון העוסק במענה ההומניטרי למצב בעזה. רוב האשכולות והמגזרים תרמו מידע למאגר, וניתן לגלוש בו ולחפש בו נתונים בצורה מקוונת. היתר להכנסת מידע למאגר ניתן לקבל בעזה, ולפי בקשה גם בירושלים. כמו כן, ניתן לקבל דיווחים ומפות לפי בקשה לצרכי התיאום של האשכולות והמגזרים. בנוסף לכך, מעדכן משרד המתאם ההומניטרי את לוח הפגישות המקוון בצורה קבועה, לפי המידע שמספקים השותפים.

הנוסח המחייב הוא הנוסח האנגלי – לקריאת הדוח בשפה האנגלית פנו לאתר OCHA:

http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_gaza_humanitarian_situation_report_2009_03_10_english.pdf

¹ שעורה עבור מזון בע"ח, לדוגמא, עולה 400 דולר לטון מעוכב, בהשוואה למחיר הממוצע בגדה המערבית העומד על 270 בקירוב. משום שלא ניתן להכניס לעזה בע"ח במעברים המסחריים, התחדשה הברחת בשר הכבשים והעזים דרך מנהרות רפיח. מחיר העוף האמיר ל-25 ₪ לק"ג, התייקרות של 52% מאז חודש דצמבר.